

مردمی‌سازی راه مستقیم

حل مشکل مسکن کشور است

چرا با وجود اذعان وزیر راه و شهرسازی بر محاسن مردمی‌سازی، دولت همچنان به نقش تصدی‌گری خود در ساخت مسکن ادامه می‌دهد؟

با گذشت ۱۷سال از شروع طرح مسکن مهر در دولت نهم، هنوز بیش از ۱۲هزار واحد از این طرح به مردم تحویل داده نشده‌است. دولت

یازدهم هم عملاً اقدامی به ساخت مسکن و تحویل مسکن مهرهای باقی مانده انجام نداد. وزیر مسکن دولت دوازدهم نگاهی منفی به مسکن مهر داشت و معتقد بود مسکن مهر «طرح جالبی نیست و باید متوقف شود.» به همین علت در سال‌های ۹۲ تا ۹۴ ساخت مسکن در کشور کاهش قابل توجهی داشت. تأثیر ساخت و ساز پایین در آن دوران، خودش را از سال ۹۷ نشان داد. متوسط قیمت مسکن در پایتخت حدود ۴ میلیون تومان در سال ۹۷ بود ولی در سال ۱۴۰۳ بیش از ۸۰میلیون است.

دولت سیزدهم با وعده ساخت یک‌میلیون واحد در سال، در قالب «طرح نهضت ملی مسکن» روی کار آمد. طرحی که اگر بدرستی انجام شود، می‌تواند جبران کاهش تولید مسکن در سال‌های گذشته باشد و قیمت مسکن را به‌طور چشمگیری پایین بیاورد. مشارکت مردم در ساخت و تصدی‌گری نداشتن دولت در این امر می‌تواند راه مناسبی برای حل این مشکل باشد. براساس آمارهای اعلام‌شده، ۵میلیون خانواده در طرح نهضت ملی مسکن ثبت‌نام کرده‌اند.

- مسئله واضح است:خانه کم داریم**

معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی وقت، در سال ۱۳۹۶ گفت «در یک افق ۱۰ ساله به حدود ۹ میلیون مسکن نوساز نیاز خواهیم داشت.» هفت سال از آن ۱۰سال گذشته فقط سالی ۲۰۰هزار مسکن در کشور به دست دولت ساخته‌شده، یعنی عملاً اقدام مؤثری برای حل این چالش انجام‌نشده است. در سال گذشته، طبق آمار، حدود ۱۲ میلیون جوان در سن ازدواج داشتیم. به‌جز خانواده‌هایی که در حال حاضر صاحب مسکن نیستند، باید برای ۵ تا ۶میلیون از خانواده‌ای که در آینده تشکیل می‌شود هم خانه ساخته شود. ۵ میلیون از خانواده‌هایی که صاحب مسکن نیستند، باثبت‌نام در نهضت ملی مسکن، امیدبه داشتن خانه‌ای خوب و باقیمت مناسب پیدا کردند. اما پس از دو سال از شروع آن، نیمی از خانواده‌هایی متقاضی از ادامه آن انصراف دادند. یعنی باوجود هزینه زیاد اجاره خانه و لزوزی خانه‌دارشدن، مشکلاتی بر سررامشان گذاشته شد که از ۲۵ میلیون خانواده از خیر مسکن ملی گذشتند. از ۲/۵ میلیون متقاضی باقی مانده هم فقط ۸۰۰هزار خانواده آورده‌های مالی خود را پرداخت کرده‌اند.

- تصدی‌گری، کار دولت نیست**

شیوه تصدی‌گری دولت در امر ساخت مسکن، حتی مورد قبول دولت هم نیست. متولی مسکن، فروردین‌ماه اسام مدعی شد هر چند مردم در ساخت مسکن دخالت بیشتری داشته باشند و مداخله مستقیم دولت کمتر باشد، کار با کیفیت‌ها بهتر و ارزان‌تر انجام می‌شود. حضور دولت در امر ساخت مسکن باید نظارتی و از حیث تسهیل کردن باشد. اگر چنین باشد، تصدی‌گری است و چون به تنهایی نمی‌تواند سالی یک میلیون مسکن بسازد، باید از انبوهسازان در نهضت ملی مسکن کمک بگیرد. مشارکت انبوهسازان در روند نهضت ملی مسکن، خود زمینه‌ساز مشکلات دیگری است. اولین مسئله اختلاف قیمت میان دولت و انبوهسازان است. براساس برآوردهای انبوهسازان برای ساخت هر مترمربع یک آپارتمان چهار طبقه در تهران، باید ۱۲ میلیون و ۷۰۰هزار تومان هزینه شود. به علتی که گفته شد، انبوهسازان در ساختمان‌هایی که می‌سازند، آسانسور نمی‌گذارند. اگر قرار باشد خانه‌ها به دست مردم تکمیل شوند، باید حداقل صد میلیون تومان هزینه کنند. اگر هم انبوهسازان بخواهند خانه‌ها را تکمیل و به مردم تحویل دهند، باز این مردم هستند که باید هزینه آن را بپردازند. برای کسانی که مستاجر هستند و سال‌ها سال از میزان پس‌اندازشان کم می‌شود، پرداخت اقساط تسهیلات و آورده‌های مالی دشوار است. پیمانکاری در ساخت مسکن شده است که نیمی از متقاضیان نهضت ملی مسکن از این طرح انصراف دهند. مشکل دیگر تصدی‌گری دولت، طولانی شدن زمان ساخت است. طبق ادعای متولی مسکن، متوسط زمان ساخت مسکن با مداخله بیشتر دولت عملاً بیش از سه‌سال طول خواهد، در حالی که با استفاده از روش مشارکت مردم این زمان باید حدود یک سال و نیم می‌رسد. با کوتاه شدن زمان ساخت، با توجه بر کم‌تر شدن آثار تورم در این حوزه، هزینه پروژه‌ها نیز کاهش می‌یابد. هر چه زمان کوتاه‌تر باشد، هزینه خرید هم در کم‌تارتهای می‌شود و قیمت مسکن هم کاهش پیدا می‌کند.

- مردمی‌سازی، تنها راه حل است**

درحال حاضر شاید فقط یک‌راه پیش روی دولت باشد و آن مردمی‌سازی است. بیش از ۵۰درصد هزینه ساخت خانه مربوط به زمین است. راهکار بسیار ساده است. حمیدرضا آرمی، کارشناس مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی در این خصوص می‌گوید: «دولت باید از احتکار زمین دست بردارد. زمین را متناسب با شرایط و نیاز خانواده تخصیص دهد. آن هم وقتی با به کارگیری تنها یک دهم در صد از اراضی قابل سکونت کشور می‌توان حداقل یک قطعه ۲۰۰

متری به هر خانواده اختصاص داد. برای تحقق این موارد دولت باید تصدی‌گری خودش را در مسکن‌سازی کم کند و عرضه زمین را زیاد کند.»

مردمی‌سازی و واگذاری زمین به مردم از نظر کارشناسان این حوزه چند فایده عمده دارد. اول آنکه تولید مسکن زیاد می‌شود. تا زمانی که ساخت مسکن را کند باشد، تورم مسکن بالااست. عرضه مسکن در دهه‌های گذشته در کلان‌شهرهایی مانند تهران، نه‌تنها به کاهش قیمت مسکن کمک نکرده، بلکه تأثیر معکوس بر قیمت آن داشته است. طبق آمار هر کجارتاکم فروشی شده، قیمت مسکن هم بالا رفته است. همچنین مردمی‌سازی سرعت تولید مسکن را بالا می‌برد. برای مثال طبق آماري که معاون استانداري خراسان رضوی اعلام کرده است، سال گذشته طی چند ماه بیش از هزار واحد سکونی در این استان ساخته شد. علاوه بر آن به گفته محمدمنان ربیعی، کارشناس معماری، مردمی‌سازی سبب مهار نقدینگی جامعه می‌شود و بخش چشمگیری از نقدینگی جمع و صرف ساخت مسکن می‌شود. نقدینگی که کاهش بیابد به دنبال آن تورم هم کاهش می‌یابد. مخیر، معاون اول رئیس‌جمهور، هم در خصوص هدایت نقدینگی به سمت ساخت مسکن گفته بود:«رونق صنعت مسکن می‌تولد به کاهش نرخ تورم، تقویت ارزش پول ملی و افزایش تراز سرمایه‌گذاری‌ها منجر شود.»

- با تدریجی سازی فشار مالی از روی مردم برداشته می‌شود**

مردمی‌سازی سبب می‌شود مردم با امکانات خودشان، خانه‌شان را بسازند. آرامی درباره این موضوع می‌گوید: «در این زمینه، طراحی ما باید به نوعی باشد که امکان تکمیل تدریجی خانه متناسب با شرایط مالی خانواده وجود داشته باشد. این روش دو آورده بسیار مهم دارد اول اینکه فشار مالی به خانواده وارد نمی‌شود، دوم اینکه نازک کاری خانه‌ها متناسب با فرهنگ خانواده تمام می‌شود؛ یک نفر بیلگوشه ساخت خانه‌ای این افراد را تمام کنیم.» ضمن اینکه مردمی‌سازی دشواری‌های انبوهسازي را ندارد. به گفته متخصصان این امر، انبوهسازي مشکلاتی نظیر امکان نداشتن توسعه و تغییر مسکن، توجه نکردن در فرهنگ خانواده تمام می‌شود؛ یک نفر بیلگوشه و ناماهنگی با بافت فرهنگی هر منطقه است. دولت باید تسهیلمگر ساخت مسکن باشد و بار تصدی‌گری را از دوش خود بردارد. اساساً تصدی‌گری وظیفه دولت نیست. مردم هم در طول تاریخ خودشان خانه خودشان را می‌ساختند و فقط لازم است زمین داشته باشند. کار که دولت می‌تواند بکند، سهیل کردن ساخت خانه برای مردم با اعطای تسهیلات ساخت، ارائه تسهیلات شهرسازی و اعمال تخفیف در عوارض است. هر قدر مداخله دولت کمتر باشد و مردم مشارکت بیشتری بکنند، خانه‌هایی با کیفیت بیشتر و قیمت مناسب‌تر ساخته می‌شود. خانه‌هایی که با الگوهای فرهنگی ایرانی و اسلامی هم خوانی دارند.

اقتصادسیاسی

سرویس اقتصادی۰۶۰۸۵۲۳۰۶

گفت‌وگوی «جوان» با عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

افزایش کیفیت زیست‌پذیری شهرهای جدید با مردمی‌سازی

صالح شکوهی، عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت: ساخت شهرهای جدید، امری مثبت در زمینه ایجاد فرهنگ تازه منطقه‌ای است

و شهرهای جدید با الگوی مردمی‌سازی باید شکل بگیرند تا کیفیت زندگی در آنها بالا رفته و صرفاً کارکرد خوابگاه نداشته باشند

گفت‌وگو

رضایه‌فلاح

دولت‌ها با افزایش جمعیت و فضای کم شهرهای قبلی به فکر ایجاد شهرهایی افتادند که در خلاف شهرهای پیشین، برای ساخت آنها برنامه‌ریزی انجام شد. در دهه ۶۰ و ۷۰، ایران برای کنترل جمعیت کلانشهرهایی مانند تهران، اصفهان و شیراز مصمم به ساخت شهرهای جدید شد. شهرهایی مانند پرد، بهارستان و صدرا که در آنها تنها به مسکن افراد توجه شد و ساکنین آنها برای اشتغال مجبور به رفت و آمد مداوم بین شهر مادر و شهر جدید شدند. صالح شکوهی، کارشناس مسکن معتقد است می‌توان با در نظر گرفتن مسائل اقتصادی شهرهای جدید با فرهنگ تازه به صورت مردمی‌سازی ایجاد کرد. شهرهایی که خود فرهنگ متفاوتی از مادر شهر را دارند و چه بسا جذابیت‌های بیشتری برای سکونت داشته باشد.

□ □ □

صالح شکوهی عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت در مورد تاریخ تأسیس شهرهای جدید در کشور به «جوان» می‌گوید:«سیاست تأسیس شهرهای جدید در ایران یک سیاست تاریخی است و دست کم به زمان کشف نفت در کشور برمی‌گردد. شهرهایی مانند آبادان در استان خوزستان و شاهین شهر در استان اصفهان نمونه‌های از این دست هستند. این شهرها نمونه‌های موفق شهرهای تازه‌ساز کشور محسوب می‌شوند که از دو منظر اقتصادی و فرهنگی موفق بودند و عامل تلفیق و اختلاط فرهنگ ساکنین شدند. در نهایت این تلفیق فرهنگی، خود عامل ایجاد یک فرهنگ جدید در شهرهای تازه‌ساز، اما بعد از انقلاب در دهه ۷۰ و ۸۰ تصمیم برای ساخت شهرهای جدید اتخاذ شد. در این

زمان دولت با استفاده از اصلاح سرریز جمعیت، بر این باور بود که شهرهای جدید محلی برای سرریز جمعیت شهرهای مادر شوند.»
سیاست تأسیس شهرهای جدید بعد از ادامه توضیحات شکل‌گیری شهرهای جدید بعد از انقلاب از ادامه آن انصراف اولیده ساخت شهرهای تازه در دستور کار قرار گرفت. در این زمان شهرهای جدیدی مانند هشتگرد، پردیس و پردن در اطراف تهران، بهارستان در اطراف اصفهان، بینالود و گلپهوار در اطراف مشهد، صدرا در اطراف شیراز و مهاجران در اطراف آراک ساخته شدند. بزرگ‌ترین مشکل شهرهای تازه تأسیس، توجه صرف به مسکن در آنها بود و به زمینه‌های اقتصادی، اشتغال و ابعاد مختلفی اجتماعی و فرهنگی توجهی نشده بود. در نتیجه، درباره انواع مشکلات و تعارضات فرهنگی و خویلیگاهی شدن روبرو شدند. به عنوان مثال بخش زیادی از مردهای خانواده‌های ساکن، روزها در این شهرها حضور نداشتند. چون برای کار باید کلان‌شهرها و شهرهای مادر اطراف مراجعه می‌کردند. از سوی دیگر، مسکن به دست سودگران، سازندگان و دلالان افتاد و در نتیجه اهداف مورد نظر در این حوزه نیز حاصل نشد.

- نوازن مسکن و اشتغال در شهرهای جدید**

شکوهی، درباره چگونگی میزان بزه‌رویی بیشتر و بهتر از شهرهای جدید می‌گوید: «شهرهای جدید مهاجرت می‌توانند کارآمد باشند. برای این امر نیز باید مهارت‌ها و شهرسازی زمان احداث این شهرها به مسائلی مانند اشتغال و فرهنگ توجه ویژه‌ای داشته باشد. با در نظر گرفتن اشتغال و فرهنگ در این شهرهای می‌توانند فرصت‌هایی برای اسکان جمعیت پیشرو، خلاق، مولد و فعال شوند. به عنوان مثال با در نظر گرفتن ظرفیت

نوار ساحلی خلیج فارس و در بای عسمان، می‌توان شهرهایی را احداث کرد که دارای مسکن مولد هستند و می‌توانند، شهرهای ساحلی آنسوی خلیج فارس شوند. همچنین در اطراف کلانشهرها با هدف انتقال عرض توسعه می‌توان شهرهای تازه‌ای پایه‌گذاری کرد. البته که این شهرها تنها با هدف افزایش بار جمعیتی و خروج جمعیت مازاد از مادر شهرها نیستند. اما برند در نظر گرفت که این یک فرآیند زمانبر است و در مدت یکسال باقی مانده دولت محقق نخواهد شد.

- برنامه‌ریزی بلند مدت برای احداث شهرهایی مناسب**

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت با بیان اینکه دولت باید برای احداث و اجرای شهرهای جدید برنامه‌هایی از این دست با رفتن یک دولت و روی کار آمدن دولتی دیگر تغییر نمی‌کند. کشور ایران پایدار است و دولت‌های مختلفی می‌آیند و می‌روند. پس برای این امر باید یک برنامه بلند مدت و جامع در نظر گرفته شود که خط و مشی وزارت راه و شهرسازی هر دولت دیگری همین باشد.

وی با بیان اینکه ایده تأسیس شهرهای بزرگ یک ایده خوب با هدف تمرکززایی جمعیتی از شهرهای بزرگ است، تصریح می‌کند:«البته امکان دارد مقداری تأمین به چشم شهری نگاه کرد که افراد به علت واماندگی هزینه تأسیسات جدید زیاد شود، اما زمین در اختیار این شهرها بهتر و بیشتر است که هویت مستقل خود را نسبت به شهرهای مادر خود داشته‌اند. به عنوان مثال آبادان در نزدیکی شهر خرمشهر قرار دارد و تاوسته برای خود یک هویت مستقل ایجاد کند. برای رسیدن به هویت مستقل شهرهای تازه نیز باید سیاست‌ها به گونه‌ای اتخاذ شود که شبیه سیاست‌های دهه ۶۰ و ۷۰ نباشد و نباید به آنها تنها از منظر خوابگاه نگاه شود. این شهرها محل سرریز جمعیت هیچ شهری نیستند و بستری برای جمعیت خلاق و مولدی هستند که نیاز به فضای گسترده و خانواده محور دارند. با جمع شدن این خانواده‌ها در شهرهای جدید، یک «هستنان» یا «Community» شکل خواهد گرفت.

شکوهی، با تأکید بر اینکه نباید به شهرهای جدید به چشم شهری نگاه کرد که افراد به علت واماندگی هزینه تأسیسات جدید زیاد شود، اما زمین در اختیار این شهرها بهتر و بیشتر است که هویت مستقل خود را نسبت به شهرهای مادر خود داشته‌اند. به عنوان مثال آبادان در نزدیکی شهر خرمشهر قرار دارد و تاوسته برای خود یک هویت مستقل ایجاد کند. برای رسیدن به هویت مستقل شهرهای تازه نیز باید سیاست‌ها به گونه‌ای اتخاذ شود که شبیه سیاست‌های دهه ۶۰ و ۷۰ نباشد و نباید به آنها تنها از منظر خوابگاه نگاه شود. این شهرها محل سرریز جمعیت هیچ شهری نیستند و بستری برای جمعیت خلاق و مولدی هستند که نیاز به فضای گسترده و خانواده محور دارند. با جمع شدن این خانواده‌ها در شهرهای جدید، یک «هستنان» یا «Community» شکل خواهد گرفت.

شکوهی، با تأکید بر اینکه نباید به شهرهای جدید به چشم شهری نگاه کرد که افراد به علت واماندگی

□ □ □

اقتصادی از شهرهای بزرگ به آنها مهاجرت می‌کنند، تأکید می‌کند: «شهرهای جدید باید یک بافت دارای فعالیت اقتصادی باشند و کسانی که از منظر مالی برخوردار محسوب می‌شوند نیز اسکان در آنها را برای خود یک هویت مستقل ایجاد کنند. برای رسیدن به هویت مستقل شهرهای تازه نیز باید سیاست‌ها به گونه‌ای اتخاذ شود که شبیه سیاست‌های دهه ۶۰ و ۷۰ نباشد و نباید به آنها تنها از منظر خوابگاه نگاه شود. این شهرها محل سرریز جمعیت هیچ شهری نیستند و بستری برای جمعیت خلاق و مولدی هستند که نیاز به فضای گسترده و خانواده محور دارند. با جمع شدن این خانواده‌ها در شهرهای جدید، یک «هستنان» یا «Community» شکل خواهد گرفت.

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت با بیان اینکه این شهرها، باید به صورت مردمی ساخته شوند، می‌گوید:«دولت در ساخت این شهرها نباید تصدی‌گری کند. ایده مردمی‌سازی ایده بسیار خوبی حتی برای ایجاد شهرهای جدید است و دولت فقط باید بر سیاست‌های لازم را فراهم کند. دولت باید اجازه ندهد مردم در اراضی مستقر خانواده‌های ایجاد می‌کنند و دولت تنها ضابطه گذار و ناظر بر عملکرد مردم باشد. دولت در هیچ امور ساخت‌وسازی نباید دخالت داشته باشد و حتی پیمانکار هم نتگیرد، به بیسان دیگر، باید بگذارد. مردم برای خودشان خانه بسازند.»

وی می‌افزاید:«ایده شهرهای جدید به صورت مردمی‌سازی برای اجرای قوانینی مانند فرزندآوری، فرصت خوبی برای استقرار خانواده‌های ایجاد می‌کند. البته دولت باید برای این امر قیودی را در نظر بگیرد. به عنوان مثال، اجازه فروش اراضی نباید صادر شود و مالکیت آنها باید در اختیار دولت باقی بماند و خانواده‌ها تنها اجازه بهره‌برداری از آن را داشته‌باشند. از سوی دیگر، در شهرهای بزرگ نیز باید افزایش جمعیت پذیری محدود شود. به عنوان مثال اجازه تراکم

فروشی و اجازه ساخت‌وساز بیش از حد صادر نشود. همچنین بخشی از احتیاج مادرشهر، باید در شهر جدید تأمین شود. مواردی مانند اشتغال خانگی، عرضه، تولید و حمایت از کسب و کارها نیز باید در این شهرها در نظر گرفته شود. به بیان دیگر، مسئولیت این شهرها تنها بر عهده وزارت راه و شهرسازی نیست و در کنار آن، حضور وزارتخانه‌های کار و رفاه اجتماعی، فرهنگ، ارشاد و دیگر وزارتخانه‌ها ضروری است.»

شکوهی با بیان عارضه‌های ساخت پیمانکاری در مورد مردمی‌سازی شهرهای جدید توضیح می‌دهد: «انبوه‌سازی، تولید متمرکز و ساخت دولتی چند عارضه دارد که باید ساخت پیمانکاری را ترک کرد. اولین مسئله زمان است. با ورود انبوه‌ساز به ساخت‌وساز مدت زمان ساخت صرف می‌شود. پس از آن هزینه محدود به کیفیت است. در حالی هزینه ساخت‌وساز در انبوه‌سازی افزایش پیدا می‌کند که ساخت مردمی هزینه ساخت‌وساز را کاهش می‌دهد. آخرین مسئله نیز مربوط به کیفیت ساخت است. با مردمی‌سازی، افراد خانه‌های خود را با کیفیتی به مراتب بهتر از بساز بفروشی می‌سازند. در حالی که در ساخت پیمانکاری کیفیت ساخت پایین آمده و رضایت مردم کم می‌شود. با در نظر گرفتن موارد ذکر شده باید دولت اجازه دهد، مردم خود ساخت خانه‌های خود را در دست بگیرند تا بحسب نیاز، سلیقه و دارایی خود مسکن مورد نیاز را بسازند.»

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت در ادامه تأکید می‌کند: «البته این امر نباید محدود به ساخت مسکن شود، از این امر مهم، ایجاد فضای اشتغال و کارگاه‌های خانگی است. زمانی که مردم در ساخت شهرهای جدید مشارکت داشته باشند، فضای اشتغال را خواهند ساخت. به عنوان مثال خانوارها می‌توانند در کنار خانه مد نظر خود فضای کارگاهی مورد نیاز را بسازند. با این اقدام، دولت به جای آن که طرف قرارداد و مسئول ساخت‌وساز باشد، شأن خود را حفظ کرده و ناظر کارهای ساخت خواهد شد. در عین حال سرمایه اجتماعی خود را با رضایات مردم بالا ببرد.»

- شهرهای ویلایی و افزایش کیفیت زیست‌پذیری**

وی با توضیح ساخت افقی شهرهای جدید می‌گوید:«با حفظ مالکیت در دست دولت، مردم تنها اجازه بهره‌برداری از آن را دارند. در این زمان است که دولت می‌تواند تنها اجازه ساخت خانه‌های تک طبقه و در نهایت با حفظ ارتفاع چمنزار، شأن خود را حفظ کرده و ناظر کارهای ساخت خواهد شد. در عین حال سرمایه اجتماعی خود بالا می‌رود. به بیان دیگر، افراد خانهای جدید در این شهرها، باید به حیاط مناسب دارد و کسی به آن محیط اشراف ندارد. حتی در همان فضا کارگاه کاری خود را نیز دارند. در نتیجه جذابیت شهرهای جدید بالا می‌رود و به جای آنکه تنها دهک‌های پایین اقتصادی در آنجا ساکن شوند، ترجیح خانواده‌های متوسط نیز زندگی در این شهرها شود. چون کیفیت زندگی در آنها بسیار بیشتر از شهرهای مادر است. با این شیوه مسئله اجتماعی این شهرها نیز حل خواهد شد.»
شکوهی در پاسخ به این سؤال که آیا نمونه‌هایی برای شهرهای جدید در کشور وجود دارد، تأکید می‌کند: «در ایران نمونه‌های کمی از شهرهای جدید موفق بعد از انقلاب وجود دارد. با این همه شهر امیرکبیر در استان مرکزی را می‌توان نام برد. نمونه موفق شهرهای جدید در دنیا نیز وجود دارد که از آن میان می‌توان به کشورهای فرانسه و آمریکا اشاره کرد.»

جهد تولید با مشارکت مردم؛ تبیین شعار سال ۱۴۰۳ با نگاه به ظرفیت تعاونی‌ها

متأسفانه فاصله زیادی بین آمار کمی و حضور کیفی تعاونی‌ها مشاهده می‌شود. با عنایت به توجه ویژه دولت سیزدهم برای ارتقای سهم تعاونی‌ها در اقتصاد ایران در کنار توجه اصل ۴۴ قانون برنامه پنجم توسعه به این موضوع، نیاز است که مسیر پیمایش تعاونی‌ها هموار و موانع تحقق و ظهور آنها از میان برداشته شود. یکی از اصلی‌ترین مبنای نظری در بروز عینی تعاونی‌ها، ایجاد فرهنگ پیشرفت و فرهنگ تعاون است. فرهنگ تعاون باید به‌عنوان یک تفکر و ارزش ملی در ذهن آحاد مردم جامعه نهادینه شود. بر این اساس، بخش تعاون برای تسهیل حرکت خود نایز مند همسوسازی سیاست‌ها و فعالیت‌ها می‌باشند. به دیگر معنا به همان شکل که باید مزیت تعاونی‌ها شناخته شود، نیاز است هدایت و راهبری آنها هم به‌گونه‌ای باشد که تعاونی‌های دارای مزیت پشیران حرکت سایر تعاونی‌ها باشند. از سوی دیگر در این مفهوم نیاز است که سیاست‌های حمایتی و مانع‌زدایی از توسعه تعاونی‌ها در یک چارچوب واحد و یک بسته قانونی مشترک قرار بگیرند. علاوه بر سبب‌های قوانین و تعاونی‌ها، نیاز است دستگه‌های اجرایی کشور مانند وزارت خانه‌ها، اقدام مشترک در توسعه تعاونی‌های ذیل خود داشته باشند. این امر موجب تحقق اهداف خواهد شد. مردمی‌سازی اقتصاد به‌عنوان جلوه‌گیری از موازی‌کاری و افزایش ضریب موفقیت در تحقق اهداف خواهد شد. مردمی‌سازی اقتصاد به‌عنوان یکی از اصول توسعه پایدار به ایجاد تعادل بین ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی کمک می‌کند که این امر باعث برنامه‌ریزی بهتر و استفاده بهینه از منابع طبیعی می‌شود. با افزایش مشارکت مردم در فرآیندهای تصمیم‌گیری اقتصادی، منابع اقتصادی بیشتری برای سرمایه‌گذاری و توسعه به دست مردم می‌رسد که این امر می‌تواند رشد اقتصادی را سرعت بخشد.

از دیگر مشکلات تعاونی‌ها، مسئله تأمین مالی است. این شرکت‌ها عموماً با آورده‌های ناچیز اعضا، آغاز به کار می‌کنند. در شرایط فعلی، رشد کم‌تر شرکت بدون دسترسی به منابع تأمین مالی پایدار ممکن نیست. یکی از انتقادات صاحبان تعاونی‌ها، اعتماد نداشتن نظام بانکی به ایشان است. بنابراین ضروری است دولت‌به‌طور جدی به روش‌های تأمین مالی شرکت‌های تعاونی بپنیدشد.

یکی از راه‌های می‌تواند آسان گرفتن به‌بانک‌ها در سیاست کنترل ترازنامه باشد؛ به‌شرط آنکه اعتبارات بانکی را به شرکت‌های تعاونی تخصیص دهند. استفاده از روش تأمین مالی جمعی نیز دیگر ابزاری است که می‌تواند در اختیار توسعه‌یافتگان تعاونی قرار گیرد.

- جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد**

باوجود تأکیدات گسترده در سیاست‌های کلان نظام جمهوری اسلامی و اهمیت تعاون در این نظام اقتصادی،

«**کارشناس اقتصاد**